

Fitjar kommune

Planprogram

Kommuneplanen sin samfunnsdel
2020 – 2040

Innhald

Formålet med kommuneplanen sin samfunnsdel	3
Nasjonale forventningar	5
1. Kommuneplan og planprogram	7
1.1 Kommuneplan	7
1.2 Planprogram og planstrategi	8
2 Aktiv medverknad i høyringsprosessen til planprogrammet	9
2.1 Internasjonale, nasjonale og regionale føringar	9
2.2 Interkommunalt samarbeid	11
2.3 Grunnleggjande prinsipp	12
3 Planprosessen – framdrift og medverknad	13
3.1 Høyring	13
3.2 Framdrift	13
3.3 Medverknad	15
4 Framtida og retninga vi vil utvikla oss i	16
4.1 Overordna visjon	16
4.2 Hovudtema	17
4.3 Innhald i dei enkelte hovudtema	17
5 Plan- og utgreiingsbehov	20
5.1 Vurdering i gjeldande planstrategi	20
6 Vedlegg	22
6.1 Lenker	22
6.2 Fitjar kommune – sentrale planar	22
6.3 Regionale planar	22
6.4 Andre dokument	23

Føremålet med kommuneplanen sin samfunnsdel

Føremålet med planarbeidet er å ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for kommunesamfunnet som heilskap og kommunen som organisasjon. Planen skal leggjast til grunn for kommunen sitt eige arbeid, og for staten og regionale myndigheiter sine gjeremål i kommunen.

Samfunnsdelen skal vere grunnlag for sektorane sine planar og gjeremål i kommunen og gje retningslinjer for korleis kommunen sine eigne mål og strategiar skal gjennomførast i kommunale oppgåver og ved medverknad frå andre offentlege organ, og private.

Skal samfunnsdelen i kommuneplanen ha nokon funksjon, må den gje grunnlag for konkrete prioriteringar, og bidra til betre heilskaplege løysingar og meir føreseielege rammevilkår både for sektorane sitt arbeid og for befolkninga. Samfunnsdelen skal også gje grunnlaget for prioriteringar i arealdelen.

Planprogrammet skal innehalde følgjande hovudpunkt:

- Føremål med planarbeidet
- Behov for utgreiingar
- Planprosess med fristar og deltakarar
- Opplegg for medverknad

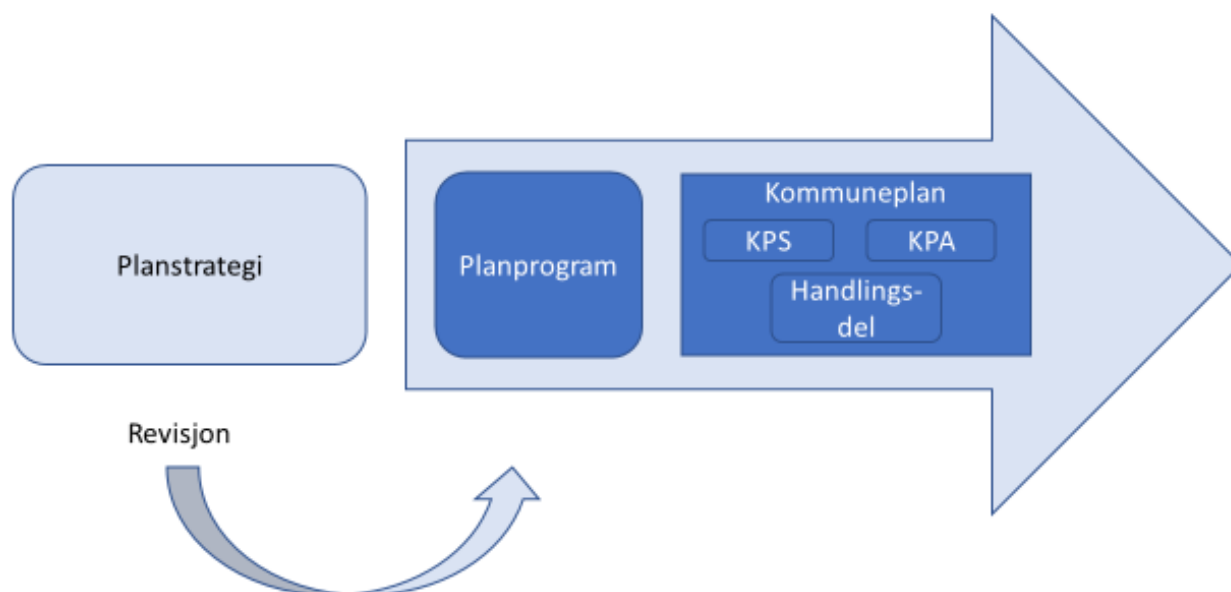
For alle regionale planer og kommuneplanar, og for reguleringsplanar som kan få vesentlege verknader for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeidast eit planprogram som grunnlag for planarbeidet.

Planprogrammet skal gjere greie for føremålet med planarbeidet, planprosessen med fristar og deltakarar, opplegg for medverknad, spesielt i forhold til grupper som ein trur vert særleg råka, kva alternativ som vil verte vurdert og behovet for utgreiingar. Forslag til planprogram skal sendast på høyring og leggast ut til offentlig ettersyn normalt samstundes med varsling av planoppstart, jf. plan- og bygningslova § 4-1.

Verknad av kommuneplanen sin samfunnsdel/handlingsdelen skal gje grunnlag for kommunen si prioritering av ressursar, planleggings- og samarbeidsoppgåver og konkretisere tiltaka innanfor kommunen sine økonomiske rammer.

Korleis planprogrammet og kommuneplanen skal utarbeidast og kva den skal innehalde er nærmare bestemt i Plan- og bygningslova § 11-2. Under følgjer ein illustrasjon av samanhengane i plansystemet.

Kommuneplanen skal ha ein samla kommuneplan som omfattar samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Arealdelen til kommuneplanen vart vedtek i 2012.

Fitjar kommune skal i løpet av 2019 utarbeida ny samfunnsdel til kommuneplanen. Planarbeidet har utgangspunkt i den kommunale planstrategien som vart vedteke av kommunestyret den 17.10.18.

Vårt planprogram er avgrensa til kommuneplanen sin samfunnsdel (KPS) 2020-2040 .

Nasjonale forventningar

I medhald av plan- og bygningslova § 6 – 1 fastsette regjeringa eit forventningsdokument for planlegging i kommunane i juni 2015. Dei nasjonale forventningane peiker på oppgåver og interesser som regjeringa meiner det er viktig at kommunane fokuserer på i nye planar. Målet er å sikre gjennomføringa av gjeldande nasjonal politikk. Forventningane er retningsgjevande og ikkje bestemmande, ved utarbeiding av kommunale planar. *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging (2015)* legg følgjande føringar for planarbeid i kommunane:

- **Gode og effektive planprosessar**
 - Enklare regelverk og betre samarbeid
 - Målretta planlegging
 - Auka bruk av IKT i planlegginga
- **Berekraftig areal- og samfunnsutvikling**
 - Eit klimavennleg og sikkert samfunn
 - Aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdiar
 - Framtidsretta næringsutvikling, innovasjon og kompetanse
- **Attraktive og klimavennlege by- og tettstadsområde**
 - Samordna bustad-, areal- og transportplanlegging
 - Eit framtidsretta og miljøvennleg miljøsystem
 - Levande by- og tettstadssenter
 - Helse og trivsel

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgåver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgåver i kommunen. Det skal takast utgangspunkt i den kommunale planstrategi og lokale planar, og legge krav frå statlege og regionale myndigheiter til grunn.

Innleiing

Her følger eit *framlegg* til planprogram i 6 kapittel.

Med tanke på å gjere lesinga så forståeleg som mogleg tar **kapittel 1** for seg nokre sentrale omgrep som planprogram, kommuneplan, samfunnsdel og arealdel.

Kapittel 2 tar for seg nokre av dei viktigaste *føringane* som kommunen skal ta omsyn til, internasjonalt, nasjonalt, regionalt og lokalt. Her definerer òg nokre *grunnleggjande prinsipp* som skal gjelde for alt planarbeid i Fitjar.

I **kapittel 3** står det om prosessen, både med tanke på *framdrift*, og korleis kommunen ønsker å sikre *medverknad* og involvere lokalsamfunnet.

Kapittel 4 skisserer kva overordna plantema som blir dei viktigaste å arbeide med framover, *hovudtema*. Når arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel ta til, vil tematikken i planprogrammet vere førande.

Basert på gjeldande planstrategi, er det i **kapittel 5** lista opp kva planar kommunen har behov for i denne perioden. Her vil det òg etter kvart stå behov for eventuelle nye utgreiingar og planar, etter kvart som hovudtema blir bestemt.

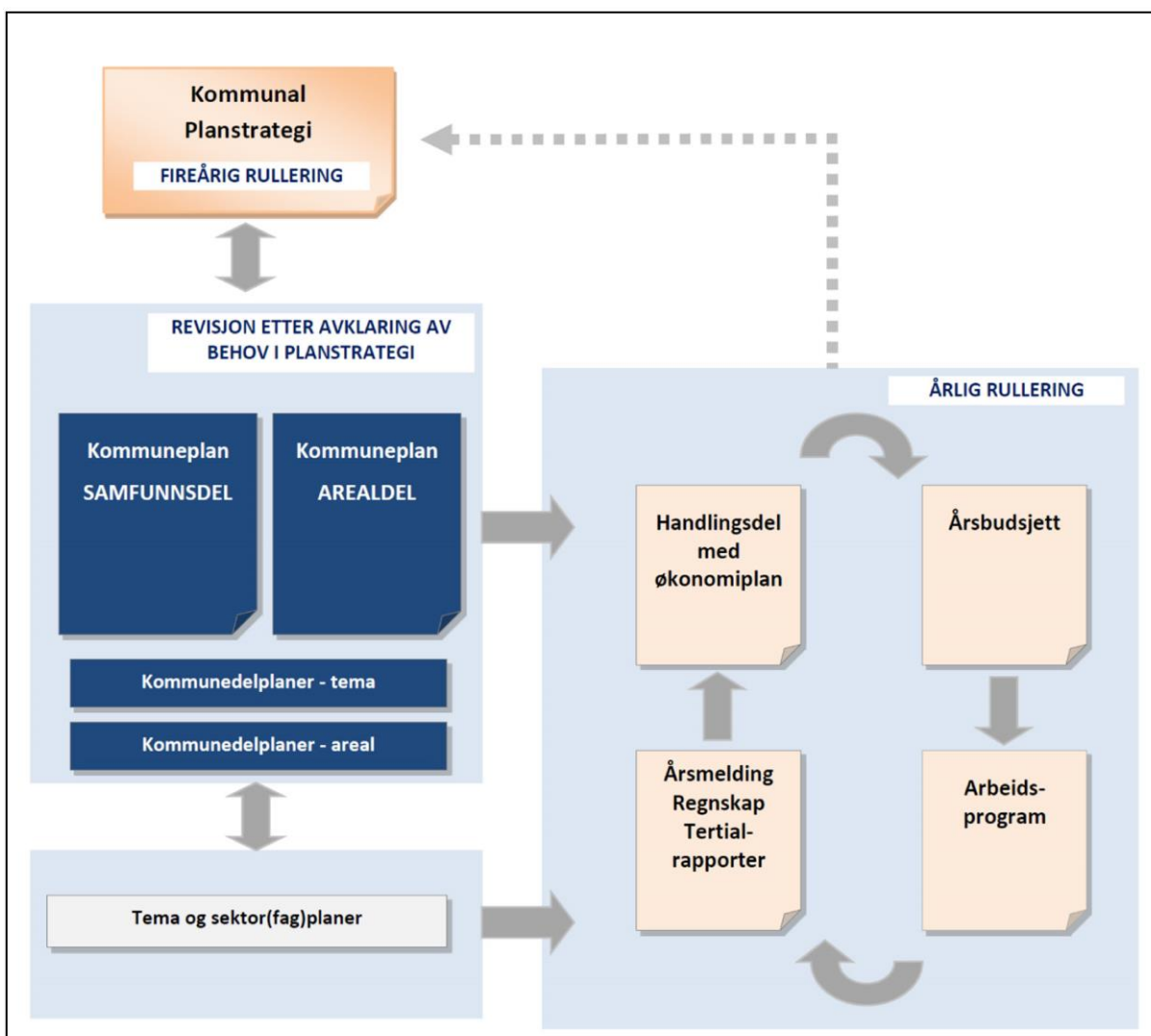
Kapittel 6 er ei referering til nokre sentrale og relevante planar (lokale, regionale, nasjonale), forventingar, rammer med meir.

1. Kommuneplan og planprogram

«Planleggingen skal stimulere og samordne den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale, kulturelle og estetiske utviklingen i kommunen og sikre befolkningen muligheter for påvirkning av kommunens utvikling»

(Miljøverndepartementet 2009: 78)

1.1 Kommuneplan

Ein **KOMMUNEPLAN** er den viktigaste planen for heile kommunen.

Det er lovpålagt i Plan- og bygningslova (PBL) at alle kommunar skal ha ein kommuneplan.

Kommuneplanen består av to delar:

- Ein **samfunnsdel** (KPS)
- Ein **arealdel** (KPA)

Desse er såkalla overordna dokument som skal omfatte og koordinere kommunen sine mest vesentlege målsettingar og oppgåver. Ein skal ha fokus på både kommunen som organisasjon og som samfunn. Kommuneplanen skal og ha ein handlingsdel.

1.1.1 Kommuneplanens samfunnsdel – KPS

Samfunnsdelen er eit verkøy for kommune si heilskaplege planlegging og skal vere grunnlaget for sektorane sine planar, og den heilskaplege utviklinga av lokalsamfunnet. KPS skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar (PBL §11 – 2).

1.1.2 Kommuneplanens arealdel – KPA

Arealdelen er ein arealplan for heile kommunen og skal vise samanhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. KPA omfattar plankart, føresegner og planskildringar (PBL § 11 – 5) . Fitjar kommune har arealdel vedtatt i 2012, gjeldande for perioden 2011 – 2022. Den skal ikkje reviderast no.

Etter at arealdelen vart vedtatt i 2012, har vi sett behov for å gjera ein del oppdaterte vurderingar. Vi vil i kommuneplanen sin samfunnsdel vurdere om det er behov for oppdatert omtale av nokre tema som: næringsareal , bustadområde, akvakultur, småbåthamner/fellesanlegg i sjø, offentleg og privat tenesteyting, jordvern- og strandsona, handtering av overskotsmassar mm.– og kva utfordringar og problemstillingar som følgjer desse områda.

1.1.3 Kommuneplanar, temaplanar og rettleiarar

I tillegg kan kommunen lage ei rekke **kommune – delplanar (KDP)** for enkeltområde og tema. Fitjar kommune har ei rekke kommunedelplanar, til dømes innan oppvekst og helse.

For nokre tema kan kommunen utarbeide såkalla **temaplanar** t.d Skulebruksplanen og **rettleiarar**.

1.1.4 Handlingsdel

Planar er til for å realiserast. Difor skal alle kommuneplanar, og delplanar, ha ein **handlingsdel**. I denne skal dei konkrete tiltaka for å gjennomføre planen, stå. For kommuneplanen sin del, skal handlingsplanen sjåast i samheng med samfunnsdelen (PBL § 11 – 1). I praksis kan handlingsdelen vere budsjettplanen som skal rullerast kvart år. Fitjar kommune er i ferd med å styrka samanhengen i plansystemet (jfr illustrasjon s.7)

Sjå elles Plan og bygningslova (PBL) kapittel 11 for kva som er lovfesta om kommuneplanlegging.

1.2 Planprogram og planstrategi

1.2.1 Planstrategi

Kvart fjerde år skal kommunestyret vedta ein planstrategi. Planstrategien til Fitjar kommune blei vedteken i 2018 og skal reviderast i 2020.

Det er gjennom planstrategien at kommunestyret har bestemt kva for planar ein har behov for dei neste fire åra (valperioden) . Det er her det er vedtatt at Kommuneplanen sin samfunnsdel , som sist blei vedteken i 1999 , treng ei fornying.

Det er ei revidering av kommuneplanen sin samfunnsdel dette framlegget for planprogrammet gjeld for.

1.2.2 Planprogram

For alle kommunale planar som får store konsekvensar for miljø og samfunn, skal det lagast eit **planprogram**. Dette dokumentet du les i no, er eit planprogram for Fitjar kommune si revidering av kommuneplanen sin samfunnsdel (KPS) , og er ei slags «oppskrift» for arbeidet med planen.

I PBL § 4-1 er det lovfesta kva eit planprogram skal innehalde. Mellom anna skal planprogrammet beskrive:

- Formålet med planen
- Prosessen med fristar og deltakarar
- Opplegg for medverknad og involvering
- Evt behov for utgreiingar

Det er kommunestyret som vedtek planprogrammet.

Eit planprogram blir sendt ut på høyring i minimum 6 veker, slik at alle kan uttale seg.

Fitjar kommune sin KPA blei vedteken i 2012 og skal i denne omgang ikkje reviderast. Difor vil dette planprogrammet gjelde for KPS.

2 Aktiv medverknad i høyringsprosessen til planprogrammet

Dette dokumentet er eit framlegg til planprogram for kommuneplanen sin samfunnsdel, og skal på høyring. Fitjar kommune legg opp til at høyringsprosessen er ein aktiv medverknadsprosess, og vil leggja til rette for innbyggjardialog gjennom folkemøte, møte med dei politiske utvala, og eit innbyggjarpanel der både organisasjons- og næringslivet er representert. Slik sett er planprogrammet ope for endringar.

Det er til slutt kommunestyret som gjer endeleg vedtak i april 2019.

2.1 Internasjonale, nasjonale og regionale føringar

Det som ikkje kan endrast på gjennom kommuneplanen, og som Fitjar kommune skal halde seg til, er ei rekke internasjonale, nasjonale og regionale avtalar og planar. Til desse er det òg ofte utarbeida *planretningslinjer* og *forventningar*, og alt dette legg føringar for kommunane. Fitjar kommune skal samordne og implementere nasjonale og regionale mål i sitt planarbeid. Konkrete målsettingar og nytte skal drøftast og vurderast, men vil òg påverke kva *hovudtema* ein skal prioritere i kommuneplanen.

Blant dei mest sentrale nasjonale og regionale måla er:

- a) Gode og effektive planprosessar med tydelege mål
- b) Krav om samhandling på tvers av sektorar
- c) Berekraftig areal- og samfunnsutvikling
- d) Attraktive og klimavenlege by- og tettstadsområde
- e) Demokratisk medverknad og inkluderande samfunn
- f) Samarbeid i ein sterk vestlandsregion

Sjå elles kapittel 6 Vedlegg, for oversikt over nokre sentrale planar og førande dokument.

2.1.1 FNs berekraftsmål og kommuneplanen

FNs berekraftsmål er verdas felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, kamp mot ulikskap og for å stoppe klimaendringene innan 2030.

FNs berekraftsmål gjeld for alle land, og alle menneske. Dei peikar på demokrati, godt styresett og ein rettskultur som er avgjerande for berekraftig utvikling. Måla tek sikte på å realisere menneskerettane for alle.

Den globale dimensjonen legg ein viktig føresetnad for arbeid med kommuneplanane.

Kommunane har ansvar for mange oppgåver som bidreg til berekraftig utvikling, og som er sentrale i FN sine berekraftsmål. Kommunane levere helsetenester, utdanning, bustadpolitikk, infrastruktur, reint vatn, renovasjon og kommunale innkjøp. Ein forvaltar areal, bustad og formålsbygg, sikrar balansen mellom urbane og grønne areal, og iverksett tiltak for å redusere klimapåverknad.

2.2 Interkommunalt samarbeid

Utvikling av ein kommune i Sunnhordland, verkar inn på utviklinga i nabokommunane.

Samarbeidsrådet for Sunnhordland for kommunane Austevoll, Bømlo, Etne, Fitjar, Kvinnherad, Stord, Sveio og Tysnes er ein sentral regional utviklingsaktør som skal driva aktiv påverknad for å sikra regionen og den einskilde kommune sine interesser i regionale og nasjonale spørsmål.

Samarbeidsrådet har desse innsatsområda for samarbeid:

- Regional utvikling
- Infrastruktur
- Næringsutvikling
- Bulyst
- Strategiske alliansar
- Kompetanse
- Reiseliv

Kommunane i Sunnhordland har over lang tid hatt eit godt samarbeid. Ferjefri veg til Bergen (Hordfast) opnar for sterk utvikling i regionen, samstundes som det påverkar Sunnhordland sin posisjon som ein samla region. Konkurransen frå større kommunar andre stadar i fylket blir hardare, og samanslåinga mellom fylkeskommunane og fylkesmannsembeta i Hordaland og Sogn og Fjordane kan svekka Sunnhordland sin posisjon. Denne utviklinga må me møta med eit enda tettare samarbeid om felles saker, både mellom einskildkommunar og i regi av Samarbeidsrådet for Sunnhordland.

Felles planar for Sunnhordland vert som oftast handsama i Samarbeidsrådet for Sunnhordland. Desse kan vere juridisk bindande, men då etter vedtak i kommunen eller av overordna styresmakt. Dei kan og vere frivillige, og bind då berre kommunen i samsvar med vedtak i kvar einskild plan.

Innbyggjarane i Sunnhordland nyttar felles regionale institusjonar eks sjukehus, tingrett, høgskole.

Der kommunen finn det tenleg kan ein samarbeide om planarbeidet med andre kommunar.

Bømlo, Stord og Fitjar samarbeider om mange tenester, og er del av ein felles arbeids-, bustad- og tenestemarknad. Kommunane samarbeida for å løysa kommunale tenester, der den einskilde kommune har for få fagfolk eller vanskar med rekruttering, eller der det er ulemper med nærleik mellom innbyggjarane og tenesteutøvarane.

Bømlo, Stord og Fitjar har fleire interkommunale samarbeid innan helse, oppvekst og tekniske tenester. Andre kommunar kan også vera deltakarar i samarbeida.

I ein uttale til Fitjar kommune sin planstrategi, har Stord kommune sagt m.a. følgjande (...)

- «Stord kommune skal gå i gang med revisjon av kommuneplanen i løpet av 2019. Fitjar kommune skal etter planstrategien starta arbeidet med ny samfunnsdel til hausten i år. Sjølv om desse planane vil vera ulike, kan fleire utgreiingar og vurderingar vera tilsvarande for dei to planane. Stord kommune er difor open for eit samarbeid innan dette området»

Stord, Bømlo og Fitjar samarbeider no om å utvikla ny samfunnsdel til kommuneplanane og vil slik påverke både utviklingsperspektiva, kompetansen og utvikling av felles strategiar.

2.3 Grunnleggjande prinsipp

Grunnleggjande prinsipp

Grunnleggjande prinsipp betyr tema som skal vere gjennomgåande innan alt virke, tverrsektorielt og på alle forvaltningsnivå. Desse skal med i alle planverk i kommunen og ingen planar skal vere i konflikt med dei grunnleggjande prinsippa:

- All planlegging skal vere berekraftig med omsyn på klima, natur, menneske og økonomi
- All planlegging skal gjerast med omsyn til folkehelse
- Der ein manglar kunnskap om konsekvensar skal ein nytte «føre var» prinsippet

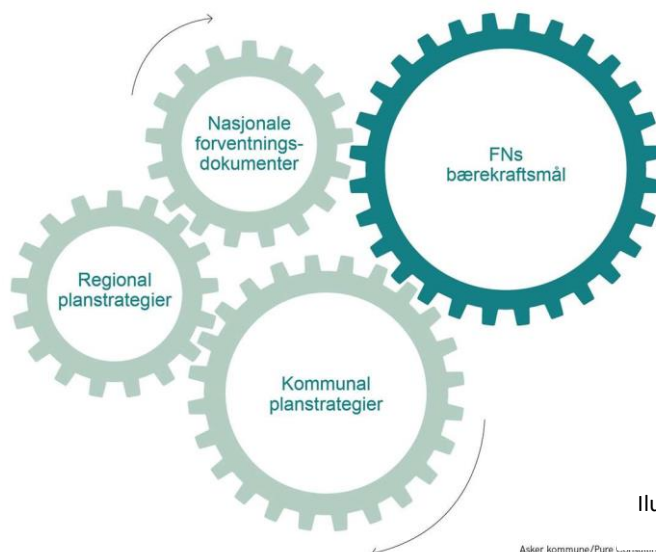
All planlegging kan seiast å vere sektorovergripande, planlegging av kultursektor må sjåast i samanheng med oppvekst, som må sjåast i samanheng med helse, som må sjåast i samanheng med miljø og så vidare. Dette syner og at det vil vere betre å skilje ut eit par grunnleggjande tema og omtale desse som grunnleggjande prinsipp.

Folkehelse egner seg godt som gjennomgåande tema og grunnleggjande prinsipp for all planlegging, og bør innarbeidast i planen.

Klima og miljø er omtalt i planstrategien, men ikkje som sektorovergripande tema. På lik linje med folkehelse så er dette likevel både sektorovergripande og det viktigaste grunnleggjande prinsipp av alle; ingen planlegging skal gå på akkord med klima og miljø. Dette er godt forankra i lovverket, og i tråd med nasjonale og internasjonale målsettingar og forventingar.

Frivilligstrategi er eit viktig hovudtema men vanskelegare som eit grunnleggjande prinsipp. Sjølv om store delar av kommunal verksemd vil bli avhengige av eit godt samarbeid med frivillige i framtida, betyr ikkje det det same som at all kommunal planlegging skal fremje frivilligheit. Mange oppgåver skal og bør bli utført av lønna, faglærde og profesjonelle.

I tillegg må kommunalt planarbeid sjåast i samanheng med FNs berekraftsmål, nasjonale og regionale føringar.

Illustrasjon frå Asker kommune

Asker kommune/Pure Consulting

3 Planprosessen – framdrift og medverknad

Planarbeidet skal ifølgje plan- og bygningslova sine reglar for utarbeiding av samfunnsdel til kommuneplanen, m.a. med planprogram varsel om planarbeid, høyring / ettersyn og kunngjeringar.

3.1 Høyring

Formannskapet sender ut planprogrammet på høyring og offentlege ettersyn med frist 20.03.19.

Planprogrammet skal bli presentert for statlege og regionale mynde, og i regionalt planforum.

3.1.1 Tilgang til planprogramdokumentet

Planprogrammet skal vere lett tilgjengeleg elektronisk og i dei sosiale medium som kommunen nyttar. Trykka versjonar blir tilgjengeleg i kundetorget på rådhuset.

Dei kommunale utvala skal gjennom løypemeldingar og / eller munnlege orienteringar, vere orienterte gjennom heile planprosessen. Formannskapet er planutval og styringsgruppe for planen.

3.2 Framdrift

Her følger ei oversikt over korleis arbeidet med kommuneplanen kjem til å utvikle seg over tid 2019/2020.

På grunn av tidsaspektet vil prosessane i planprogrammet og sjølve kommuneplanen vera noko overlappende, då det vil gjelde om lag same tema og aktørar.

3.2.1 Planprogrammet

Kommuneplanens arealdel (KPA) er frå 2012 og skal ikkje reviderast i denne prosessen utan at det viser seg at det i samfunnsdelen kjem opp nye vurderingar, sjå pkt. 1.1.2 andre avsnitt.

3.2.2 KPS

Arbeidet med KPS legg opp til ein omfattande prosess. I KPS vil retninga / hovudtema for kommunen sitt arbeid dei neste tiåra bli bestemt. Dette er viktige strategiske val som kommunen ynskjer at så store delar av Fitjar som mogleg skal bli involvert i, og kunne komme med innspel.

Framdrift

PP Planprogram for KPS

KPS Kommuneplanen sin samfunnsdel

PS Planstrategi

M Medverknadsprosess

H Høyring

* Endeleg vedtak

H2018	1.Q 2019	2.Q 2019	3.Q 2019	4.Q 2019	V2020
KPS	PP	PP*			
PP		KPS	KPS	KPS	KPS*
PS*	M	M	M		
	H			H	H

Våren 2019

Q1 Planprogram:

- Tverrsektoriell arbeidsgruppe, styringsgruppe (FS)
- Oppstart og høyring
- Aktiv medverknadsprosess i høyringsfasen: Folkemøte, politiske utval, innbyggjarpanel, barn- og unges representant.
- Samarbeid med Stord og Bømlo kommunar om planprogram/ samfunnsdelen
- Presentasjon for statlege og regionale mynde i regionalt planforum
- Vurdering av innspel

Q2 Endeleg vedtak av Planprogram i kommunestyret 24.04.19

Q2 og Q3 Oppstart arbeid med KPS:

- Arbeidsgruppe og styringsgruppe (FS)
- Oppstart
- Arbeid med overordna visjon for Fitjar
- Folkemøte
- Brei medverknadsprosess: Folke- og grendamøter, politiske utval, innbyggjarpanel, barn- og unges representant, næringsliv og sivilsamfunnet.
- Samarbeid med Stord og Bømlo kommunar om utvikling av samfunnsdelen
- Evt. eksterne utgreiingar, samarbeid med overordna mynde, HFK og Fylkesmannen i Vestland
- Utkast
- Politisk handsaming i FS november 2019.

Q4

- Høyring
- Folkemøte

Våren 2020

- Høyring held fram
- Vurdering av innspel frå høyringa
- **Endeleg vedtak av kommuneplanen sin samfunnsdel i kommunestyret februar el april 2020.**

3.2.3 Styringsgruppe for planprogrammet

Formannskapet vil fungerer som styringsgruppe for arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel. Etter drøfting med hovudtillitsvalde vil dei verta involvert i prosessen gjennom etablerte kvartalsvise kontaktmøte med rådmannen

3.2.4 Arbeidsgruppe for planprogrammet

Det blir satt ei tverrfagleg administrativ arbeidsgruppe med ordførar som politisk representant.

3.3 Medverknad

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte skal sikres muligheter for medvirkning på andre måter.

Plan- og bygingsloven § 5 - 1

Alle innbyggjarar har rett til å uttale seg til alle planar som kommunen legg ut til høyring. Fitjar skal følge dette opp og vil leggje til rette for, og ta initiativ til, aktiv medverknad og auka deltaking. Lokalsamfunnet skal verte breitt involvert som til dømes dei folkevalde, Fitjarbuen i alle aldersgrupper, kultursektor, næringsliv, styresmakter regionalt osv.

Å involvere lokalsamfunnet gjennom heile planprosessen har fleire fordelar som til dømes:

- Lokaldemokratiet blir halde i hevd
- Ulike perspektiv på samfunnsutviklinga kjem til syne.
- Eigarskap til sluttresultatet

3.3.1 Metodikk

Medverknad i kommuneplanen er dialogbasert. Å invitere innbyggjarane til medverknad i planlegging aukar idetilfang, perspektiv og engasjement, men kan lett skapa forventingar om at eigne interesser og perspektiv vert innarbeida i sluttproduktet. Ei dialogbasert planlegging betyr også at lokale og regionale styresmakter har prioriteringar og satsingar som ein vil formidla i prosessen, der det kan oppstå interessemotsetningar mellom lokale ønskjer og regionale/ nasjonale krav.

Ein involverande planprosess vil synleggjera ulike interesser, og planen kan ikkje innfri alt. Å planleggja betyr også å gjera retningsval. I samfunnsplanlegginga vil like og ulike interesser verta synleggjort, bearbeida og til slutt vert det fatta vedtak i kommunestyret som folkevald organ.

Å invitere til dialog og medverknad i planlegginga vil gje planlegginga perspektiv og engasjement noko som aukar sjansen for i iverksetting av planen sitt innhald.

Det er lagt opp til at ein i planprogrammet siler ut nokre hovudtema for kommuneplanen.

Medverknadsprosessane både til formelle styrande organ, folkemøter og uformelle arenaer vil skapa treffsikre hovudtema for utviklinga av samfunnet dei neste 20 åra.

- a. Workshop med kommunale tenester gjennom leiarforum (stabs- etats- og einingsleiarar)
- b. Innbyggjarpanel
- c. Dialog med nabokommunar Bømlo og Stord
- d. Formannskapet bearbeidar planprogrammet og handsamar det formelt som planmynde
- e. Offentleg høyring inkludert folkemøte, og møte i regionalt planforum

Alle sektorane skal involverast og få god anledning til å komme med innspel for at planbehov skal avklarast så tidleg som mogleg.

3.3.2 KPS og medverknad

Når arbeidet med samfunnsdelen tek til våren 2019, vil kommunen gå breitt ut, som til dømes mot lag og organisasjonar, grendelag, næringsliv og så vidare. Målet er å få ein inkluderande prosess og at så mange som mogleg skal få eit eigarskap til, og nytte av, den endelege kommuneplanen.

Kommunen skal mellom anna:

- Halde folke- og innspelsmøte på ulike plassar på Fitjar
- Oppsøkjande og uformelle idèmyldring og work-shops
- Oppsøkje skular og barnehagar
- Nytte grendelaga
- Utval og råd
- Dialog med nabokommunane Bømlo og Stord.
- Kombinere innspelsmøte for kommuneplan og andre aktuelle delplanar der dette er høveleg

4 Framtida og retninga vi vil utvikla oss i

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal utvikla visjon, mål og hovudtema som er viktig for utvikling av både samfunnet og kommuneorganisasjonen. Planen skal gjerast operativ gjennom handlingsplanar, og aktive partnerskap som vi utviklar mellom kommune-, næringsliv-, frivillig sektor og andre offentlege organ.

Mykje skal bli tematisert og konkretisert i dei ulike handlings- og kommunedelplanane. Andre saksfelt er det ikkje behov for eit omfattande planarbeid eller egner seg ikkje som hovudtema, men kan utmerka godt vere gjenstand for **temaplanar** og **retteleiar strategiar** eller reine tiltak.

4.1 Overordna visjon

For å kunne planleggje kommunen vår si utvikling kan me ikkje dra i kva sin retning. Me må bli einige om eit felles mål, ein overordna visjon. Me må kunne svare på:

- Kven er me
- Kva er me stolte av
- Kva er våre fortrinn
- Korleis ynskjer me å stå fram om 30 – 100 år

Fitjar har i dag ikkje ein overordna visjon. Å få fram ein overordna visjon i kommuneplanens samfunnsdel, som gjer oss eit tydeleg, kollektivt mål, vil vere ei målsetting i seg sjølv framover. Det vil gjere det enklare å meisle ut hovudtema i framtida.

Basert på Fitjar sin historie, fortrinn som samfunn, sentrale næringar, livskvalitet og framtidsetta satsingar kan ein aktuell visjon for dei neste 20 åra vera:

Fitjar – **naturlegvis!**

4.2 Hovudtema

Hovudtema er dei viktigaste plantema som kommunen skal prioritere i kommuneplanperioden. Prioritere impliserer òg å velje bort tema. Å velje hovudtema under handsaming av planprogrammet betyr ikkje at det er umogleg å endre, leggje til eller ta bort, seinare, i samfunnsdelen. Å drøfte og vere tydelege på nokre tema no, vil likevel gjere arbeidet meir føreseieleg frå starten av. Slik at vi er nokon lunde treffsikre i vårt utgreiingsarbeid,-og nyttar ressursane nært det som kan realiserast.

Basert på føresetnadene i kapittel 3, gjeldande planstrategi og dei grunnleggjande prinsippa er følgjande hovudtema lagt fram (ikkje rangert):

Hovudtema for Kommuneplan sin samfunnsdel for Fitjar 2020 – 2040, kan vera :

- «Fitjar i berekraftig vekst»
- «Bulyst»
- «Levande sentrum»
- «Den grønne kommunen»
- «Smarte kommunale tenester»
- «Mangfald»
- «Sterke saman»

4.3 Innhald i dei enkelte hovudtema

Mykje av tema vil overlappe kvarandre. Dette er ikkje gjensidig ekskluderande, eller rangerte tema, men for å få tydelege mål, er det bra med ei viss sortering. Dette vil òg endre seg i løpet av høyringsprosessen.

Val av hovudtema er med på å bestemme kva kommunen skal bli god på og prioritere å få meir kunnskap og kompetanse på.

I perioden 2020-2040 står Fitjar overfor nokre fundamentale endringar:

- Internasjonale pliktar
 - Lågutsleppssamfunn
 - Parisavtalen
- Utfordringar med eldrebølgja
 - Aldersgruppa 67 år og eldre, vil meir enn dobla seg på ti år
 - Rekruttering
 - Arbeidsmetodar i tenestene
 - Digitalisering
 - Prioritering innan kommuneøkonomi
- Eventuell realisering av Hordfast
 - Regionale integrasjonen rundt Bergen
 - Konsekvensar for bu- og arbeidsmarknaden

Hovudtema for Fitjar kommune sin KPS *kan* innehalde:

- **«Fitjar i berekraftig vekst»**

Næringsutvikling i Fitjar bør byggja på kommunen sine etablerte næringar, og sikra knoppskyting eller verdikjedetenking ut av desse: landbruk, havbruk, vindkraft og anna fornybar energi, miljø-satsingar, skipsindustri og entreprenørar i bygg og anlegg, kultur-, opplevingar- og kystbasert reiseliv, kompetansemiljø, handel- og servicenæringar.

- **Bulyst**

Kommuneplanen sin arealdel definerer hovudtrekka i busettingsmønsteret. Kommunen har eitt tyngdepunkt i busettinga – Fitjar sentrum med omliggjande bustadfelt. Det er bygder: Øvrebygda og Dåfjorden med respektive spreidd bustadbygging og bustadfelt. Det er også spreidd busetting i bygdene Stranda og Osterneset på austsida av Fitjar. Kommunen har eit stort hyttefelt: Kråko. Ein må gjere ei kartlegging av behov og kapasitet for utbygging i kommunen for dei neste tiåra. Ein integrasjon rundt Bergen med Hordfast kan utløysa nye utbyggingsbehov. Korleis skape ein meir liv i bygdene? Skape attraktive bygder. Identifisere kva som er bukvalitetane?

- **«Levande sentrum»**

Eit attraktivt sentrum er ei drivkraft for busetting, aktivitet og attraktivitet. Vi vil utvikla Fitjar sentrum og ha fokus på lokal handel- og servicetilbod, unike etableringar, tilbod til innbyggjarar, hyttefolk og turistar.

Tettstadutvikling handlar om fysiske forhold som:

bustadbygging og fortetting, miljøgate og «byrom», attraktiv sjøside, arkitektur og inspirasjon frå lokal byggeskikk. Det handlar om infrastruktur som bind tettstaden saman, både for mjuke trafikantar og bilistar, grøn mobilitet.

Tettstaden handlar også om å skapa levande sentrum med sosiale møteplassar, blanding av handel- og servicenæringar og bustadar som skapar liv på kveldstid, mangfald i offentlege tenester og tilgang til desse, tilrettelegging for kultur- og opplevingar osv.

Kommunen vil gjennomføra ny reguleringsplan for sjøsida til Fitjar sentrum «Fitjar Nord»

- **«Den grønne kommunen»**

Namnet Fitjar er fleirtal av det norrøne *fit*, som tyder 'frodig eng attmed vatn' (Norsk stadnamleksikon, 1997). Kommunen har noko av den beste landbruksjorda i Hordaland, og eit aktivt landbruk, eit nasjonalt verdifullt kyst- og kulturlandskap med Fitjarøyane, nyskapande naturbasert energiforsyning gjennom vindparken i Midtfjellet, Sunnhordland interkommunale miljøverk si satsing på sirkulærøkonomi, havbruk med lokalt- og regionalt eigd oppdrettsnæring med utviklingskonsesjonar: Fitjar kommune vedtok i budsjettet for 2019-2023 «Grønne Fitjar» med kommunale satsingar på miljø- og berekraft. Vi vil nytta våre fortrinn til å skapa meir berekraftig utvikling.

Fitjarøyane er unike i landssamanheng og utgjer ein ressurs for kommunen. Øyane har nasjonal interesse, og kommunen har dermed eit stort forvaltningsansvar for å ta vare på øyane for kommande generasjonar.

- **«Smarte kommunale tenester»**

Fitjar kommune har starta arbeidet med fornying av våre tenester. Vi skal nytta vårt fortrinn som liten kommune med «Liten og kjapp» for å møte endringane i befolkninga dei neste 20 åra. Vi vil ha eit innbyggjar- og brukarperspektiv med vekt på folk sine ressursar. «Kvalitet, verknadsfullt og nyskapande» skal kjenneteikna kommunen sine tenester og førebygging og samarbeid skal prege våre prioriteringar.

- **«Mangfald»**

Kva er det som skapar livskvalitet for både enkeltmenneske og samfunn?

Delta i det frivillige kultur- og organisasjonslivet, opplev unikt friluftsliv og Fitjarøyane, kulturminne som fortel om røtter, utvikla kulturentreprenørar som realiserer draumar lokalt, frivilligstrategi og kulturelt entreprenørskap i samarbeid mellom næringsliv, sivilsamfunn og kommune. Aktivitet i kyrkje og trusamfunn. Idrett for deltaking, folkehelse og talent. Ope samfunn for innflytting og innvandring. Styrke kulturelt mangfald og vidareutvikla eit inkluderande samfunn.

- **«Sterke saman»**

Kommuneplanen sin samfunnsdel vert utvikla i eit samarbeid mellom Fitjar, Bømlo og Stord. Dette er den mest integrerte bu- og arbeidsmarknaden i Sunnhordland. Saman ønskjer vi fremja arbeidsmetodar og strategiar for vidare utvikling av Sunnhordland innan sentrale tema som næringsutvikling, infrastruktur, klima- og miljø og attraktivt regionsenter og tettstadar.

5 Plan- og utgreiingsbehov

5.1 Vurdering i gjeldande planstrategi

Det er i gjeldande planstrategi 2016- 2019 lista opp kva planoppgåver som vil verte prioriterte i perioden. Dette er ikkje ei uttømmende liste og er ope for endringar ut i frå nye lovar, forskrifter, og så vidare. Denne ligger til grunn for ny kommuneplan, kor eventuelle nye planbehov skal gjerast greie for.

Frå planstrategi

R= Rullering O= Oppstart H= Høyring F= Ferdig A= Handsaming

T= Tilfredsstillande Ingen markering – ingen planaktivitet

Oppdatert informasjon etter vedtatt planstrategi. Arbeidet ligg lenger fram i tid

Plan	Status	2016		2017		2018		2019	
		Vår	Haut	Vår	Haut	Vår	Haut	Vår	Haut
Kommuneplanen									
Kommuneplan – arealdel								R	
Kommuneplan – samfunnsdel							O		
Kommuneplan – Selevik krins									
Kommuneplandel – sentrum nord					O			F	
Kommuneplandel Fitjarøyene							O		H
Kommuneplandel Strando krins									
Kommuneplandel Strandsoneplan							F		
Forvaltningsplan for vassregionen Hordaland (2016 – 2021)	T							R	
Klima og energiplan									
Utsleppsplanar / regelverk for private utslepp	T								
Landbruksplan 2017 – 2025	T								
Forvaltningsplan for Hjort	T				H + A	F			
Hovudplan for avløp						O		F	
Hovudplan for vassforsyning						O			
Hovudplan for kommunale vegar									
Vedlikehaldsplan for kommunale bygg							O		F
Plan for atomberedsskap Fitjar kommune (V-2009)	T								
Overordna beredsskapsplan (V-2014,O-2017)	T								
Kommunedelplan for Kulturminne (2015 – 2025)									F
Kommuneplan for anlegg og område for idrett og friluftsliv (2014 – 2024)									R + F
Kulturplan									
Trafikksikringsplan (2014 – 2022)	T								
Strategisk næringsplan (2014 – 2018)	T								
Plan for sosiale tenester i kommunen									
Plan for sosiale tenester i kommunen (NAV)									
Bustadsosial handlingsplan (2011 – 2015)	T			F					

Plan	Status	2016		2017		2018		2019	
		Vår	Haut	Vår	Haut	Vår	Haut	Vår	Haut
Ruspolitisk handlingsplan (2016 – 2020)	T	F							
Vedtakter for alkoholomsetnaden i Fitjar kommune (2016 – 2020)	T	F							
Plan for helsemessig og sosial beredskap i Fitjar kommune (2006 – 2020):						O			H
ROS – analyse									
Smittevernplan							O	F	
Plan for vald i nære relasjonar						O		F	
Plan for psykososiale tiltak ved kriser, ulukker og katastrofar	T				F				
Omsorgsplan 2012 – 2020:									
Plan for organisering av helseetatane	T								
Plan for samordning av pleie- og omsorgstenester						O		F	
Habiliterings- og rehabiliteringsplan for Fitjar kommune 2005 – 2008							O	F	
Plan for fremjing av folkehelse									
Utviklingsplan for Fitjar kulturskule							O	F	
Skulebruksplan 2019-2023						O	F		
Plan for den kulturelle skulesekken									
Barnehageplan Fitjar kommune 2017 - 2020			O		F				
Plan for spesialpedagogisk sakshandsaming						O	F		
Overgangsplan barnehage – skule			O	F					

6 Vedlegg

Denne oversikten syner nokre sentrale planar og dokument som legg føringar for planarbeidet til kommunen. I tillegg kjem det internasjonale avtalar og konvensjonar som Noreg har slutta seg til, og som får konsekvensar på lokalt nivå, til dømes EØS – avtalen og Paris – avtalen.

6.1 Lenker

6.1.1 Fitjar kommune

<http://www.fitjar.kommune.no/planar-og-foresegner/>

6.1.2 Fylkeskommune Vestland

<https://www.hordaland.no/nn-NO/plan-og-planarbeid/regionale-planar/regionale-planar---oversikt/>

6.1.3 Regjeringa

www.regjeringen.no

6.1.4 Asker kommune

https://www.aker.kommune.no/globalassets/nye-aker-kommune/dokumenter/barekraftsmal/2018_07_04-rapport_nye_aker_fn_barekraftmal_-_kortversjon2.pdf

6.1.5 Andre lenker

<https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>

6.2 Fitjar kommune – sentrale planar

- Kommuneplanen sin arealdel 2011 - 2022
- Budsjett 2019 – økonomiplan 2019 – 2022
- Omsorgsplan 2014 – 2020
- Skulebruksplan 2019 – 2023
- Barnehageplan 2017 – 2020
- Planstrategi for Fitjar kommune 2016 - 2019
- Strategisk næringsplan 2014 – 2018
- Trafikksikringsplan for Fitjar kommune 2014 – 2022
- Kulturminneplan 2015 – 2025
- Plan for mottak og integrering av flyktningar
- Beredskapsplan - årleg rullering, sist 2018.
- VA plan, oppstart utarbeiding 2018

6.3 Regionale planar

- Regional plan for attraktive senter i Hordaland – senterstruktur, tenester og handel
- Regional plan for folkehelse 2014 – 2025 – fleire gode leveår for alle
- Regional kulturplan 201 – 2015 – Premiss: Kultur
- Regional transportplan Hordaland 2018 – 2029
- Regional næringsplan
- Regional plan for klima og energi
- Regional plan for vassregion Hordaland 2016 – 2021
- Handlingsplan mot diskriminering av lesbiske, homofile, bifile og transpersonar

- Klimaplan for Hordaland 2014 – 2030
- Regional plan for kystzoneplan for Sunnhordland og ytre Hardanger
- Handlingsplan for trafikksikring for Hordaland 2014 – 2017
- Regional planstrategi for Hordaland 2012 - 2016

6.4 Andre dokument

«Medvirkning i planlegging - Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven» - vegleiar. Kommunal- og moderniseringsdepartementet

«Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging» - vegleiar. Kommunal- og moderniseringsdepartementet, , juni 2015

«Samfunnsvirkninger av boligpolitikk Boligsatsinger og samfunnsutvikling i ti norske distriktskommuner». Sørvoll og Løset. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring NOVA Rapport 3/2017

«Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområder i arealplanlegging – grunnlag for innsigelse», vegleiar nr 2 - 2017. Norges vassdrags- og energidirektorat

«Ungdom og medvirkning i planlegging og lokalt utviklingsarbeid - Å slippe til og bli sluppet løs er to sider av samme sak». Sletterød, Carlson, Kleiven og Sivertsen. Trøndelag Forskning og Utvikling, 2014.

«Kunnskapsstatus om medvirkning og mobilisering – Utviklingsrelevante bidrag i perioden 1999 – 2009». Lønning og Teigen. Nordlandsforskning, Høgskulen i Lillehammer, 2009.

«Samfunnsutviklingskapasitet i småkommuner – en studie av 41 småkommuner». Cruickshank, Vasstrøm, Sand m.fl. Trøndelag Forskning og Utvikling og Agderforskning, 2014.